

SLOVENSKA vestnik

Letnik XX.

Celovec, petek, 25. junij 1965

Štev. 26 (1204)

Seminar OZN v Ljubljani uspešno zaključen

V Ljubljani je v ponedeljek zvečer končal štirinajstdnevni seminar Organizacije združenih narodov o človeških pravicah v večnacionalnih skupnostih. Zaključna razprava je bila predvsem namenjena formulaciji vsebine zaključnega poročila, ki obsega 55 strani.

Ob zaključku razprav o tem poročilu so bili po daljši diskusiji sprejeti tudi nekateri sklepi, ki vsebujejo osnovna stališča vseh udeležencev seminarja. Posebne važnosti je med njimi sklep, ki pravi, da morajo vse vlade zagotoviti pravice narodnostnim, rasnim in verskim skupinam in to ne samo z ustavnimi in drugimi zakonskimi določili, marveč tudi s tem, da podpirajo vse tiste oblike dejavnosti posameznih narodnostnih skupin, ki so v skladu s političnimi, gospodarskimi in socialnimi pogoji v njihovih državah.

Ko so zaključevali seminar, so se vodje posameznih delegacij s toplimi besedami zahvalili jugoslovanski vladi in njenemu ljudstvu za izkazano gostoljubnost in izredno dobro organizacijo na seminarju. Zastopnik generalnega sekretarja OZN, John Humprey pa je v svojem zahvalnem govoru podčrtal lastnosti Jugoslovancev, ki so po njegovem: hrabrost, duh neodvisnosti in izredno dobro razvita gostoljubnost. Svoj govor je končal s citatom — v angleškem prevodu — iz Prešernove »Zdravice«: »Žive naj vsi narodi, ki hrepe ne dočakat dan, da koder sonce bo di, prepri iz sveta bo pregnan; da rojak prost bo vsak, ne vrag, le sosed bo mejak!«.

Predsednik seminarja, Jugoslovian dr. Anton Vratuša je v svojem poslovnem govoru naglasil, da je seminar pokazal, kakšen mora biti odnos večine do manjšine in da je poudaril načelo, po katerem je treba manjšini zagotoviti neoviran razvoj in vključitev v državno skupnost v vseh oblikah dejavnosti. Seminar je potekal v duhu pomiritev in v smislu za stvarnost in težnjo, da se razširijo osnove sodelovanja med narodi.

KONGRES SOCIALISTIČNE STRANKE AVSTRIJE:

Program za Avstrijo pod socialistično vladno večino

Koncem minulega tedna na Dunaju zasedajoči kongres Socialistične stranke Avstrije je dosegel svoj vrhunec, ko je predsednik, vicekancler dr. Pittermann v obširnem referatu predložil osnutek »program za Avstrijo«. Osnutek, ki je prišel s tem na kongresu v diskusijo in ki bo predmet diskusije po deželnih, okrajnih in krajevnih organizacijah SPÖ, vsebuje teze za vlado po državnozbornih volitvah, ki bodo prihodnje leto, če pri teh volitvah SPÖ dobi tako večino, da bo lahko postavila zveznega kanclerja. Pri volitvah, s katerimi je kongres zaključil svoje delo, je bil vicekancler dr. Pittermann soglasno ponovno potrjen za predsednika stranke. Za njegove namestnike so bili izvoljeni drž. posl. Rosa Jochmann, zunanji minister dr. Kreisky, namestnik štajerskega deželnega glavarja dr. Schacher-Blazicek, dunajski podžupan Slavik in drugi predsednik državnega zbora Ing. Waldbrunner. Koroško zastopa v upravnem odboru deželni glavar Sima, v nadzornem odboru pa deželna svetnika Schober in Suchanek.

Kongresu so prisostvovali tudi delegacije nekaterih bratskih strank ter generalni sekretar Socialistične internacionale, ki združuje 49 socialističnih strank s 13 milijoni članov. Prvi dan je bil posvečen oceni dela in razvoja stranke v preteklosti. Tozadnja poročila so podali centralni sekretarji, blagajnik, nadzorni odbor in klub socialističnih poslancev. V diskusiji na ta poročila je kongres zavzel stališče do številnih notranjepolitičnih vprašanj od zadnjega kongresa naprej.

Osnutek programa za Avstrijo vsebuje 79 tez, za katerih uresničitev se hočejo socialisti zavzeti, če dobijo pri prihodnjih državnozbornih volitvah v vladi večino. V uvodu osnutka je pri tem izrecno poudarjeno, da hočejo socialisti v tem primeru nadaljevati koalicijsko politiko z ÖVP. Tako gre pri tem osnutku praktično za socialistični osnutek prihodnjega vladnega programa.

NA POVABILO GLAVNEGA ODBORA SZDL SLOVENIJE

Delegacija Zveze slovenskih organizacij na Koroškem v Sloveniji

Od sobote do ponedeljka je na povabilo Glavnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije bivala desetčlanska delegacija Zveze slovenskih organizacij na Koroškem pod vodstvom predsednika dr. Francija Zwitterja v Sloveniji. Ob prihodu v Ljubljano v soboto dopoldne je delegacija sprejela predsednika Glavnega odbora SZDL Slovenije Vida Tomšič z več člani Glavnega odbora. V daljšem razgovoru je predsednik ZSO seznanil delegacijo SZDL s položajem in problemi koroških Slovencev ter s prizadevanjem ZSO in drugih narodnih organizacij za uresničitev enakopravnosti slovenske narodne skupnosti na Koroškem, predstavniki dele-

gacije SZDL pa so informirali delegacijo ZSO o družbenih in gospodarskih problemih SFR Jugoslavije in še posebej o trenutnih ukrepih v korist gospodarske ureditve. Popoldne je delegacija odpotovala v Koper, odkoder se je v ponedeljek popoldne spet vrnila v Ljubljano.

V ponedeljek zvečer je predsednica SZDL Slovenije priredila v čast delegacije ZSO sprejem, ki so se ga udeležili sekretar CK Zveze komunistov Slovenije Miha Marinko, podpredsednik skupščine SR Slovenije dr. Marijan Breclj in drugi ugledni predstavniki kulturnega in družbenopolitičnega življenja Slovenije.

Narodna celota

z velikim zanimanjem spremlja naše življenje, naša prizadevanja in naš razvoj

V svojih pozdravnih besedah je Vida Tomšič izrekla priznanje doprinosa koroških Slovencev, zlasti pa Zvezi slovenskih organizacij na Koroškem k plodnemu razvoju in napredku dobrososedskih in prijateljskih vezi med Koroško in Slovenijo ter med Avstrijo in Jugoslavijo. Naglasila pa je tudi, da narodna celota z velikim zanimanjem spremlja življenje in razvoj njenih skupin, ki živijo izven meja Slovenije po drugih državah. To je potrdilo tudi zanimanje, s katerim je delegacija SZDL sledila poročilu o položaju koroških Slovencev in o prizadevanju ZSO, da se koroški Slovenci po eni strani vključijo v družbeno politično življenje Avstrije in s tem onemogočimo nevarno izolacijo manjšine, po drugi pa stojimo enotni v obrambi narodnih pravic v borbi za njihovo uresničitev.

Prav tako pa je delegacija ZSO

kazala zanimanje za utemeljitev sedanjih jugoslovanskih ukrepov na gospodarskem področju. Ti ukrepi so logična posledica razvoja delavskega samoupravljanja, ki je družbeno proizvodnjo pospešilo tako, da Jugoslavija ne krije le svojih potreb, marveč ustvarja vedno večje viške za izvoz. V tem razvoju sedaj opušča ukrepe, ki so bili potrebni za razvoj in zaščito lasne proizvodnje ter prehaja na pot liberalizacije, ki pa — kakor povsod v industrializirani svet — zahteva vrsto gospodarskih, finančnih in deviznih ukrepov, brez katerih je tak prehod nemogoč.

Italijanska narodna skupnost v Jugoslaviji živi v popolni enakopravnosti

Obisk delegacije v Kopru je veljal tako proučevanju reševanja komunalnih problemov in organizacije delavskega samoupravljanja, kakor tudi kontaktom z italijansko manjšino. O teh vprašanjih je bilo govora na sedežu občinske skupščine Koper, v novem koprskem pristanišču, pri Radio Koper ter v tovarnah Tomos in Delamaris.

Za delegacijo ZSO je bilo zlasti zanimivo srečanje s predstavnikoma italijanske narodnostne skupnosti pri občinski skupščini Koper, ki so jo seznanili z ureditvijo in prakso enakopravnosti državljanov italijanske narodnosti, ki živijo v tej in drugih občinah Slovenskega primorja, Istre in na Reki. Enakopravnost narodnostnih manjšin v Jugoslaviji je zajamčena v ustavi, poleg tega pa vsebujejo tudi štatuti občin tozadevna določila. Tako italijanska narodnostna skupnost nima le lastnih šol in do zadnjega izvedene dvojezičnosti v upravi, sodstvu in v javnih napisih, kakor to določa Londonski sporazum, marveč je soudeležena tudi v delavskem samoupravljanju in enakopravno sodeluje na vseh področjih družbenega življenja.

Šolska ureditev se bisvestno razlikuje od naše. Pripadniki italijanske narodnosti imajo neglede na število otrok lastne italijanske ljudske in srednje šole, na katerih je slovenščina obvezen učni predmet.

den razvoj človeške osebnosti za svoj cilj. Socialisti hočejo odstraniti razrede med prebivalstvom ter pravično razdeliti donos skupnega dela. Socialisti hočejo družbeni red socialne pravičnosti, večje blaginje, svobode in miru v svetu.

Vse slovenske šole pa imajo v tem območju italijanščino kot obvezen učni predmet, tako, da se morata večina in manjšina učiti obeh jezikov, kar brez dvoma prispeva k boljšemu medsebojnemu spoznavanju in razumevanju.

Zgledna skrb za gospodarsko in socialno rast manjšine

Kulturno-prosvetno se italijanska narodnostna skupnost izživlja v kulturnih krožkih, ki so v zaščito obstoja in za zagotovitev vsestranskega razvoja manjšine deležni večjih subvencij in bolj favorizirane pospeševanja kot slovenske kulturno-prosvetne organizacije. Na razpolago ji je tudi najmoderneje opremljeni Radio Koper, ki dve tretjini svojega programa oddaja v italijanščini. V takih okoliščinah — so poudarili predstavniki italijanske narodnostne skupnosti — ta skupnost nima več občutka, da je manjšina, marveč živi v polni zavesti, da je enakopraven člen družbe in skupnosti, v kateri živi.

To kaže tudi zunanja podoba Kopra, ki si ga je delegacija ogledala in ki se je v povojnih letih razvil v pomembno industrijsko-trgovinsko mesto in središče Slovenskega primorja, v dvojezičnih napisih in v dvojezičnem upravljanju. Njegovo pristanišče je v kratki dobi doseglo tako stopnjo razvoja, da je letos do 20. junija pristalo v njem že 315 preoceanskih ladij. Pristanišče, nova industrija, izredno razvito kmetijstvo z intenzivnimi panogami vinarstva, sadjarstva in zelenjadarstva ter vedno novi pogoji za turizem in ne nazadnje odprta meja z milijonskimi letnimi prehodi v okviru maloobmejnega prometa so ekonomska baza, kjer

DRŽAVNI UDAR V ALŽIRIJI:

Kaj bo s konferenco afro-azijskih dežel?

Docela nepričakovano se je v soboto opoldne razširila vest, da je v Alžiru revolucionarni svet prevzel oblast in da je odstavil predsednika Ben Bela in ga pustil skupno s petimi najmočnejšimi svetovalci zapreti. To sporočilo je objavil dotedanji podpredsednik in minister za narodno obrambo alžirske vlade Huari Bumendien, ki je stopil na čelo revolucionarnega sveta.

Vesti, ki prihajajo od tega časa naprej iz Alžira, so dokaj nejasne in si močno nasprotujejo. Kakor izgleda, alžirsko prebivalstvo ni vzelo udara mirne duše na znanje, čeprav je revolucionarni svet zagotovil, da v vladi in dosedanji politiki Alžirije ne bo prišlo do kakšnih sprememb.

Državni udar je prišel nepričakovano predvsem zaradi tega, ker bi se morala 29. junija pričeti v Alžiru druga konferenca afro-azijskih dežel. Za večeraj je bil v zvezi z njo v Alžiru napovedan sestanek 48 ministrov za zunanje zadeve afro-azijskih dežel. Konferenca bi se morala udeležiti najvišji predstavniki 48 dežel ter 20 delegacij narodno-osvobodilnega gibanja v Afriki. S tem v zvezi je zanimivo, da je 13 dežel, ki so članice Commonwealtha, ki je v času udara zasedal v Londonu, v ponedeljek predlagalo, da bi konferenco preložili in da se je istočasno zavzelo za ohranitev življenja Ben Bele. Isti dan pa je alžirski zunanji minister sporočil, da se bo konferenca pričela, kakor določeno, 29. junija.

Predsednik Tito v Sovjetski zvezi

V petek minulega tedna je predsednik SFRJ, maršal Tito s soprogom prisel na državni obisk v Sovjetsko zvezo. Z njim je prispela v Sovjetsko zvezo tudi veččlanska delegacija jugoslovanskih državnih in političnih funkcionarjev. Na letališču v Moskvi so maršala Tita in njegovo spremstvo pozdravili najvišji sovjetski voditelji Brežnjev, Kosigin in Mikojan ter velika množica prebivalstva.

Prvi državni in politični razgovori so se pričeli v soboto v Kremlju, v nedeljo pa je maršal Tito odpotoval v Minsk, kjer je med drugim obiskal veliko, po vojni zgrajeno tovarno traktorjev in govoril na velikem mitingu, ki je bil prirejen v čast jugoslovanske delegacije. V ponedeljek je odpotoval v Sverdlovsk v Uralu, kjer je večeraj ogledal njegove znamenitosti.

ima tudi italijanska narodnostna skupnost ob zgledni zagotovitvi enakopravnosti zagotovljene pogoje za svoj gospodarski razvoj in socialni napredek, da ji ni treba iskati kruha drugod, marveč lahko živi in dobi zaposlitev na domačih tleh.

0000

Vrnivši se v Ljubljano, je naša delegacija obiskala Inštitut za narodnostna vprašanja, nakar je v popoldanskih urah nadaljevala z razgovori o narodnostnih, kulturnih in gospodarskih vprašanjih. Pri tem je prišlo do obojestranske izmenjave koristnih izkušenj in napotil za nadaljnja prizadevanja.

Ko se je delegacija v večernih urah poslavljala od svojega gostitelja, je predsednica Glavnega odbora SZDL, Vida Tomšič naročila pozdrave koroškim Slovincem in želela, da bi v razvoju sodelovanja in prijateljstva med Avstrijo in Jugoslavijo, h katerim smo prispevali in prispevamo zelo pomemben delež, tudi koroški Slovenci kmalu uživali sadove, ki se porajajo iz tega sodelovanja in prijateljstva. Predsednik ZSO dr. Franci Zwitter je v zahvalnih besedah izrekel željo in vabilo, da SZDL Slovenije vrne obisk ZSO s posetom Koroške in krajev, kjer živimo koroški Slovenci.

TUDI V KENNEDYJEVI RUNDI:

Trgovina s kmetijskimi pridelki težaven problem

Zadnje čase je v okviru GATT — splošnega sporazuma o carinah in trgovini — prišlo do živahnih pogajanj, ki jih je svojčas sprožil umrl ameriški prezident Kennedy. Ta pogajanja, ki jih imenujejo tudi Kennedyjevo rundo, se nanašajo zlasti na mednarodno trgovino s kmetijskimi pridelki. Medtem ko so pri pogajanjih o trgovini z industrijskimi izdelki in surovinami glavna ovira carine in so ta pogajanja zaradi tega skoncentrirana na vprašanje medsebojnega znižanja carin, je položaj na kmetijskem področju znatno bolj zapleten. V tem primeru so elementi zaščite cen kmetijskih pridelkov mnogo pomembnejši kot so carine same.

Pri pogajanjih o mednarodni trgovini s kmetijskimi pridelki gre za to, da bi se z ublaževanjem zaščitnih ukrepov — kakor jih imamo pri nas n. pr. pri mleku, žitu in mesu — za države izvoznice zboljšali pogoji na

trgu uvoznih držav, predvsem na trgu industrijsko razvitih zahodnoevropskih držav. V vrsti teh držav, zlasti v državah EGS, naj bi se z ublažitvijo zaščitnih ukrepov zmanjšala spodbuda za sedanjo večkrat zelo neekonomično kmetijsko proizvodnjo.

Okoli teh vprašanj se že od maja naprej sučejo pogajanja. GATT je kmetijske pridelke razdelila na 10 skupin in sicer na meso, perutnino in jajca, sladkor, riž, pijače, tobak, sadje, žito, povrtine in mleko. Za vsako teh skupin ugotavljajo elemente zaščite ali ovire, ki otežujejo mednarodno trgovino in o katerih se je treba pogajati. Ko bo to delo opravljeno, bo vsaka država udeleženka pri teh pogajanjih in svoji ponudbi navedla, katere od teh ukrepov upo-

rablja v svoji trgovini in proizvodni politiki. Navedla pa bo tudi olajšave, ki jih je pripravljena nuditi.

Namen teh pogajanj ni v tem, da bi države izvoznice samo obdržale sedanjo raven svojega kmetijskega izvoza v industrijsko razvite države, temveč je njihov namen, da omogočijo enakopravno udeležbo tudi v povečani potrošnji teh držav. Za nekatere važnejše pridelke, kot so žito, goveje in ovčje meso ter mleko in mlečni izdelki iščejo rešitev v sklenitvi mednarodnih blagovnih sporazumov. Na tem področju pa je EGS zelo trmasta, vsled česar še ni prišlo do soglasja, kaj vse naj bi v ta blagovni sporazum zajeli.

Ker pa je treba pri teh pogajanjih obravnavati trgovino kot celoto in ker so rezultati pogajanj o trgovini z industrijskimi izdelki in surovinami v veliki meri odvisni od rezultatov pogajanj o trgovini s kmetijskimi pridelki države, v katerih izvozu imajo kmetijski pridelki pomembnejši delež, niso pripravljene znižati carin na uvoz industrijskih izdelkov, če na drugi strani ne dobijo primernih olajšav za svoj izvoz kmetijskih pridelkov.

Jugoslavija in Sovjetska zveza bosta intenzivirali gospodarsko sodelovanje

Pred kratkim se je iz Sovjetske zveze vrnila jugoslovanska delegacija, ki je jo vodil podpredsednik zveznega izvršnega sveta Boris Kraigher in ki je s sovjetskimi gospodarskimi predstavniki razgovarjala o nadaljnjem gospodarskem sodelovanju med obema državama.

Ob priložnosti tega obiska je bil ustanovljen jugoslovansko-sovjetski medvladni odbor, ki je prevzel nalogo, da bo proučeval vsa vprašanja v zvezi z gospodarskim sodelovanjem med obema državama. Ta odbor pa bo tudi proučeval vprašanja, ki izvirajo iz njihovih sedanjih in perspektivnih gospodarskih načrtov. Pri tem gre zlasti za sodelovanje v industriji, posebej v črni in barvasti metalurgiji, strojogradnji, kemični industriji, energetiki ter v lahki in živilski industriji. Odbor pa bo proučeval tudi možnosti sodelovanja v kmetijstvu.

V Moskvi pa so ob tem obisku tudi podpisali pogodbo o izkoriščanju kreditov za kompletne dobave opreme za objekte, ki jih je namenila Sovjetska zveza kot pomoč Skopju. Načelno je bil tudi dosežen sporazum o financiranju in kreditiranju nekaterih novih

objektov v Jugoslaviji. Dosežena je bila ugodna rešitev glede nekaterih jugoslovanskih deviznih obveznosti do Sovjetske zveze, kar bo bistveno olajšalo jugoslovanska gospodarska prizadevanja v naslednjem razdobju.

Delegaciji obeh držav sta tudi razgovarjali o blagovni izmenjavi. V tem pogledu so bili zadnja leta doseženi pomembni rezultati. V zadnjih treh letih se je blagovna menjava povečala skoraj za 90 odstotkov, letos pa naj bi se povečala za 30 odstotkov in dosegla vrednost 300 milijonov dolarjev. Obe državi pričakujejo, da bo ta blagovna izmenjava v bodoče še naraščala.

Letos izvažajo Jugoslavija v Sovjetsko zvezo ladje, stroje, opremo, tkanine, pohištvo, kable, barvaste kovine in drugo. Posebno pomembno je sovjetsko naročilo, po katerem naj bi Jugoslavija do leta 1970 dobavila Sovjetski zvezi 78 velikih ladij in drugih plovilnih objektov v vrednosti 250 milijonov dolarjev. Jugoslavija pa bo letos iz Sovjetske zveze uvažala stroje in opremo, nafto in naftne derivate, nadalje aluminij, izdelke kemične in farmacevtske industrije ter vrsto drugih industrijskih izdelkov.

Predstavniki koroškega gospodarstva v Ljubljani

Sredi minulega tedna so bili predsednik koroške zbornice obrtnega gospodarstva, dipl. ing. Werner Pfriemer, direktor Avstrijskega lesnega sejma Friedrich Gutschmar in načelnik oddelka za zunanjo trgovino dr. Richard Muster v Ljubljani, kjer so imeli zaključne razgovore s predstavniki gospodarskih zbornic Slovenije in Hrvaške o letošnjem kompenzacijskem sporazumu za 14. Avstrijski lesni sejem v Celovcu, ki bo v času od 5. do 15. avgusta.

Pri razgovorih so sklenili za skupni globalni okvir sporazuma v vrednosti 32 milijonov šilingov, v katerega so bili sprejeti novi in zanimivi kontingenti blaga. Ob tej priložnosti so govorili tudi o splošnih gospodarskih vprašanjih, pri čemer so prišli do načelnega soglasja v vseh vprašanjih, ki lahko koristijo nadaljnji izgradnji gospodarskih odnosov med omenjenimi deželami. Vse tri zbornice so bile tudi soglasne, da je treba nadaljevati z naporji za pospeševanje Avstrijskega lesnega sejma v Celovcu. Bodoče razstave v jugoslovanskem paviljonu v Celovcu bodo bolj kot doslej upoštevale karakter Avstrijskega lesnega sejma in je v ta namen tudi predvideno povečanje jugoslovanskega paviljona.

Od 17. do 25. julija:

Avstrijski tekstilni sejem v Dornbirnu

Tekstilni industriji manjka tržišč

Letošnji tekstilni sejem v Dornbirnu — 17. po vrsti — bo kakor vsako leto odraz razvoja v avstrijski tekstilni industriji in v njenih prizadevanjih za uveljavljanje na mednarodnih tržiščih, ki postaja zadnja leta vedno težavnejše, ker preživlja celokupna evropska tekstilna industrija obdobje stagnacije. Na eni strani ji povzroča težave vedno močnejše uveljavljanje sintetičnih vlaken, na drugi pa potreba po dalekosežni racionalizaciji in specializaciji v proizvodnji in trgovini.

Njene napore, da bi obdržala v mednarodnem svetu svojo dosedanja veljavo in jo utrdila, bo avstrijska tekstilna industrija pokazala na letošnjem sejmu v Dornbirnu. Sejma se bo udeležilo 152 podjetij s svojimi izdelki v skupnem tekstilnem centru sejma. Na sejmu bo med drugim tudi moderna razstava ter posebna razstava predarlskega rokodelstva in obrti, ki sta sorazmerno v Avstriji najbolj razvita. Sejem bo povezan s tremi zasedanji in sicer bo 14. in 15. julija

mednarodno zasedanje o sintetičnih vlaknih, kateremu bo sledilo srečanje mladih avstrijskih trgovcev s tekstilji in srečanje trgovskih potnikov s tekstilji. Tekstilni sejem bo povezan z eksportnim in vzorčnim sejemom, na katerem bo poleg Avstrije zastopanih 18 držav.

Splošno koristna stanovanjska podjetja se vedno bolj uveljavljajo

Na področju gradnje stanovanj se v naši državi vedno bolj uveljavljajo splošno koristna stanovanjska podjetja in zadrage. Na tiskovni konferenci v Linzu so te ustanove pred kratkim sporočile, da so doslej v Avstriji zgradile že 237.035 stanovanj in da jih imajo sedaj 112.762 v gradnji in v načrtu. Ker gradijo ta združenja stanovanja izrecno za ne-kmečko prebivalstvo, spoznamo iz teh števil, da je bilo konec leta 1964 vsako osmo ne-kmečko stanovanje v Avstriji zgrajeno od teh združenj.

Iz finančnotehničnih vzrokov vendar te zadnje in združenja niso v stanju, da bi gra-

POŠIROKEM SVETU

BRUSELI. — Vladna kriza, ki je v Belgiji nastala po volitvah 23. maja, traja še naprej. Kralj Baudouin je 2. junija poveljal mandat za sestavo vlade Augustu Shriverju. Ker ni mogel sestaviti vlade, ga je kralj te dni razrešil dolžnosti in ponudil mandat Harmelu, šefu križarskih socialcev.

KAIRO. — V soboto je v Kairo prispel kitajski premier Ču En Laj, ki je tam ostal na tridnevnem obisku. Ču En Laj bo tudi vodja kitajske delegacije na zasedanju afro-azijskih držav v Alžiru.

LONDON. — V vietnamski konflikt je posegla tudi Velika Britanija. Koncem minulega tedna je uradno obvestila Sovjetsko zvezo o sklepu konference članic Commonwealtha, da pošlje posebno odposlanstvo pod vodstvom premiera Wilsona v države, ki so neposredno zainteresirane v vietnamskem konfliktu. Britanska delegacija bo obiskala Moskvo, Washington, Peking ter Saigon in Hanoi. Medtem je prišlo v Saigon spet do zamenjave v predsedstvu južno-vietnamske vlade. Posle predsednika je prevzel 34-letni general Nguyen Cao Ky.

PARIZ. — Koncem tedna je prispel v Pariz ameriški podpredsednik Hubert Humphrey. Skupno z kozmonavtom McDivittom in Whitom se je udeležil mednarodne razstave letalstva. Humphreya je sprejel tudi predsednik de Gaulle, medtem ko je ministrski predsednik Pompidou z njim in s podpredsednikom vrhovnega sovjeta ZSSR Smirnovom ogledal letalsko razstavo.

WASHINGTON. — V državi Mississippi je prišlo do demonstracij črnega prebivalstva, ki zahteva spremembo zakona o volilnih pravicah. Pri tem je policija aretirala več sto oseb. Do demonstracij je prišlo tudi med črnci v Chicagu. V borbi za državljanske pravice črncev v ZDA se bo podobno kot lani letos poletil napotilo 1200 študentov iz severnih in južne države ZDA.

MOSKVA. — Amerika, Velika Britanija in Francija so poslale sovjetskemu zunanjemu ministruvoto nolo glede Berlina, v kateri navajajo, da imajo pravico dostopa v Berlin po zračni poti in sicer brez omejitev. Nola je odgovor na sovjetsko nolo od 14. maja, s katero je SZ zavrnila protest ZDA v zvezi s poletji sovjetskih letal v berlinskem zračnem prostoru med zasedanjem Bundestaga v zahodnem Berlinu.

CAP KENNEDY. — S tega oporiča so v petek izstrelili najmočnejšo raketo, ki so jo doslej izdelale ZDA. Raketa tipa „Titan-3-C“ je težka 710 ton. Raketa kroži okoli zemlje v višini 184 km. ZDA napovedujejo, da bodo septembra izstrelile nadaljnjo tovrstno raketo.

KAIRO. — V Kairo so podpisali pogodbo, po kateri bo Jugoslovanski Združeni arabski republikli dobavila 10 hladilnic v približni vrednosti 3 milijonov dolarjev. Približno dve tretjini vrednosti sodita v okvir posojila, ki ga je dala Jugoslavija ZAR.

VARSAVA. — Poljsko podjetje Konfeksim in beograjsko podjetje Progres sta sklenili pogodbo, po kateri bo poljsko podjetje kupilo v Jugoslaviji tekstilij v vrednosti 2 milijonov dolarjev.

BEograd. — V nedeljo je odpotovala na Češko slovaško študijska delegacija Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije, ki bo tam ostala 9 dni kot gost Narodne fronte.

TEHERAN. — Iraki šah Reza Pahlevi in cesarica Farah Diba sta v ponedeljek odpotovala na desednevni uradni obisk v Sovjetsko zvezo. Na njuni poti jih spremlja več članov iraške vlade. Iraki šah se je zadnjič mudil na uradnem obisku v Sovjetski zvezi leta 1956.

LJUBLJANA. — V športni dvorani v Tivoliju je bil v soboto zaključni koncert evropske radijske oddaje „Glasba ne pozna meja“. Pri veliki priložnosti so sodelovali vokalni in instrumentalni solisti evropskih radijskih postaj iz Kölna, Londona, Zeneve, Lugana, Monte Carla, Dunaja, Bruslja in Ljubljane. Soliste sta spremljala orkester Kurt Edelhagen iz Kölna in godalni ansambel RTV Ljubljana.

MEXICO. — Med Mehiko in Zdrženimi državami Amerike se je vnel spor zaradi sladkorja. Amerika je otežila uvoz mehiškega sladkorja z visokimi carinami, kar bo povzročilo mehiški industriji sladkorja škodo v višini 100 milijonov pesov na leto in zmanjšalo standard 800.000 Mehikancev.

DUNAJ. — V soboto je bilvi notranji minister Franc Olah vložil pravila za „Delovno skrupnost za demokracijo in napredek“, ki jo hoče ustanoviti. Po pravilih se hoče to združenje uveljaviti po vsej Avstriji in si je dalo nalogo, da krepí demokratično državno zavest, da pospešuje socialne, gospodarske in kulturne koristi vseh Avstrijcev in da se udeležuje aktivno na vseh področjih javnega življenja.

NEUSS/BAMBERG. — Po skrunjenju židovskih grobišč v Bambergu v minulem tednu so neznani storilci v noči na nedeljo skrunili tudi grobišča židov v mestu Neuss v Zahodni Nemčiji. Nagrobne spomenike so pomazali z napisi „Juden raus! Heil Hitler! Wir werden weiter marschieren!“

NEW YORK. — Finančna kriza OZN bo v kratkem odpravljena. Krizo, ki je nastala zaradi tega, ker Sovjetska zveza, Francija in nekatere druge države niso hotele plačati svojih prispevkov za akcije OZN v Kangu in na Bližnjem vzhodu, bodo odpravile nekatere države s prostovoljnimi prispevki. Velika Britanija je prenakazala OZN prostovoljni prispevek 10 milijonov dolarjev, Danska, Islandija in Norveška ter Švedska pa skupno 3,75 milijona dolarjev. Nadaljne prispevke za kritje dolga v višini 108 milijonov dolarjev so zagotovile Kanada, Holandska in Avstralija.

DUNAJ. — V torek prihodnjega tedna bo odpotovala avstrijska vladna delegacija na uradni obisk v Francijo, kjer bo ostala do sobote prihodnjega tedna. Delegacijo bo vodil kancler Klaus, v njegovem spremstvu pa bosta minister za zunanje zadeve Kreisky in državni sekretar v tem ministrstvu Bobleter. V četrtek, 1. julija bo delegacijo sprejel predsednik de Gaulle.

dila stanovanja v velikosti, kot bi bila potrebna. Povprečni obseg teh stanovanj znaša le 59 kvadratnih metrov, čeprav znaša državno povprečje stanovanja 71 kvadratnih metrov. Leta 1963 so zgradile 13.601 stanovanje, kar predstavlja skoraj tretjino vseh stanovanj, ki so bila v tem letu zgrajena.

Zgledna prosvetno-zabavna prireditev v Pliberku

Živahna in posrečena pevsko-godbena prireditev je bila minulo nedeljo v okviru Slovenskega prosvetnega društva „Edinost“ v Pliberku. V preteklem polletju je bilo v Pliberku več kulturnih prireditev različnih idejnih gledanj. In kar drži, kakor je dejal na pevskem slavju v št. Vidu na Glini deželni glavar Sima: „Pesem je prava govorica koroškega srca, pesem naj pomaga, da bomo dosegli dobro sožitje vseh Korošcev.“ Ta lepi in pomembni cilj dosega glasba korakoma tudi v našem obmejnem mestu. Čiste kulturne prireditve smo začeli obiskovati obestransko in to morda nekoliko le odstranjuje stare preživele predsodke narodnostne in politične nesirpnosti. Bilo je prvič, da je nedeljski naš koncert obiskal tudi zborovodja pliberškega zbora šolski direktor Karl Miklin, predsednika tega društva pa je zastopal Karl Ferra. Govorilo so to le skromni začetki koristnega zblizanja, ker se, žal, mnogi še ne morejo otresti kvarne miselnosti preteklosti, načrtno gojene narodnostne mržnje in nerazumevanja za neokrnjeno enakopravnost slovensko in nemško govorečega prebivalstva v naši skupni domovini.

Občinstvo iz okolice mesta je zasedlo Schwarzlovo dvorano. Predstavniki društva je goste pozdravil, med temi posebej župana Kristana, podžupana Kumra in mesnega sveinika Kolenika ter šolskega direktorja Miklina. Pozdrav je veljal moškemu pevskemu zboru, prav priručna dobrodošlica pa desetčlanskemu godbeno-pevskemu ansamblu Zvonko Ortan „Koroški fanti“ iz Prevalj, ki je sodeloval s svojimi godci, pevci in solisti ter humoristom na koncertu v znamenju kulturne izmenjave med enako govorečimi tu- in onstran meje. Pred nedavnim je gostovala v Pliberku godbena skupina iz Heggena v Nemčiji in tudi to v znamenju medsebojnih kulturnih stikov. Prav glasba in petje sta kulturni dobrini, ki igrata v vsej zgodovini človeštva in med vsemi narodi pomembno in plemenito vlogo. Vsem, ki iz idealizma in notranjega nagiba gojijo pevsko in godbeno glasbo, velja zahvala in priznanje.

Odvijal se je pester, živ in bogat spored. Petje moškega zbora pod vodstvom marljivoga in požrlovalnega zborovodje Foltija Hartmana je občinstvo sprejemalo s spontanim pritrdjevanjem in odobravanjem, o čemer pa ni treba posebej naglašati, ker zbor po kvaliteti in visoki ravni poznamo. Pre-

kipevajoče navdušenje vsega občinstva je nenehno spremljalo mladi odlično izvežbani ansambel iz Prevalj. Zvonko Ortan in vsi brez izjeme iz njegovega osebja so poželi za nad vse odlično podane godbeno-pevske točke vihar hvala-ležnega navdušenja in ploskanja. Kar je ta ansambel marljivo sopal v dvorano, je bilo za občinstvo zares edinsveno in nevsakdanje doživetje. Nepozabni bodo ostali še posebej odlični pevci tega ansambla ter humorist, ki je izzval ob vsakem nastopu salve smeha in veselja.

Po koncertu je bila vse do polnoči sproščena prosta zabava s plesom. K nepopisno dobremu razpoloženju je prav prevaljska godba doprinesla svoje najboljše. Ljudje pravijo, da tako lepega in prijetnega večera v Pliberku še niso doživeli. Vsem, ki so na prireditvi sodelovali iskrena hvala, ansamblu Zvonko Ortan pa kličemo: na skorajšnje svidenje!

Klub slovenskih študentov na Dunaju je proslavil 600-letnico dunajske univerze

V potek minulega tedna so slovenski študenti na Dunaju v domačem krogu priredili proslavo v spomin ustanovitve dunajske univerze pred 600 leti. Po pozdravu častnih gostov in prijateljev Kluba je spregovoril Jože Wakounik. V svojem nagovoru

je orisal delovanje sinov našega naroda na dunajskih akademskih tleh in zlasti poudaril pomen dunajske univerze v kulturni zgodovini slovenskega naroda. Med največje osebnosti, ki so delovale v 19. stoletju, v času narodnega prebujanja in osvoboditve naše duhovne velikane jezikoslovca Jerneja Kopitarja (1780—1844), jezikoslovca in prvega ordinariusa slavističnega inštituta na Dunaju Franca Miklošiča (1813—1891) in našega koroškega rojaka iz št. Petra pri Celovcu, slovitega fizika Jožeta Stefana (1835—1893). Zadnjima sta pod arkadami univerze postavljeni spominski sohi, njuni imeni pa sta zapisani tudi na častni plošči filozofske fakultete. Kakor je naš narod skozi stoletja črpal iz zakladnic evropskega duha, tako je vlagal in vloga vanj svoj duhovni in znanstveni doprinos, je zaključil govornik.

Po nagovoru je nastopil moški zbor Kluba pod vodstvom Hanzija

Tretja matura na slovenski gimnaziji

Po pismeni maturi na Državni gimnaziji za Slovence v Celovcu, ki je bila konec maja, je v dnevi od 14. do 16. maja sledila ustmena matura. K ustmeni maturi je nastopilo 23 dijakov in dijakinj, maturitetni komisiji pa je predsedoval nadzornik dr. Valentin Inzko.

Ustmene izpite je uspešno zaključilo 21 dijakov in dijakinj. Osem jih je opravilo izpite z odliko. To pa so bili: Matevž Grile, Ernst Gröblacher, Štefan Jelen, Jože Mikel, Marija Mitschitz, Pavel Pernjak, Marija Wermig in Ivana Zwitter. Dva osmošolca pa bosta jeseni ponavljala izpit iz enega predmeta.

Letošnja matura je bila že tretja na naši srednji šoli. K prvi maturi leta 1963 je nastopilo 16 dijakov, k drugi 20, letos pa jih je nastopilo 23. Podobno raste tudi število dijakov od leta 1963 naprej, odkar ima polnih osem razredov. Leta 1963 je štela 297 dijakov, lani 323, letos pa 361.

Letošnjim maturantom k uspešno opravljeni maturi iskreno čestitamo in jim želimo obilo sreče na njihovi nadaljnji poti skozi življenje.

Borovje

Velika množica žalnih gostov je Pavla Kolenika pred nedavnim spremila na libuško pokopališče k večnemu počitku. Pavel izvira iz znane Kolenikove družine v Šmarjeti, kjer si je osvojil in ohranil tudi vrlino, ki jih je Kolenikova družina vedno gojila: zvestobo svojemu ljudstvu. Poročil se je in z marljivim delom skrbel za svojo družino ter vse otroke vzgojil v koristne člane človeške družbe. Njegovo posebno veselje je bilo tudi čebelarstvo in zelo rad je hodil tudi na lov. Ni bilo človeka, ki bi Pavleja ne imel rad, zato nam je hudo, da mu je smrt tako kmalu pretrgala nit življenja. Zalujočji ženi in otrokom izrekamo naše globoko sožalje.

V Selah se letos pogrebi kar vrstijo

V Selah, kjer je drugače letno umrlo povprečno le 8 oseb, so imeli začetkom junija že enajsti pogreb. Smrt je torej letos v Selah hudo na delu in prebivalci se že ob vsakem pogrebu pričujemo spraševati, kdo bo med nami naslednji na vrsti.

V torek, 8. junija je na svoji domačiji v Srednjem Kotu v 88. letu starosti umrl Nuža Male, po domače Spodnji Mali. Njegove telesne ostanke smo v četrtek, 10. junija položili na selskem pokopališču k večnemu počitku. Rajni Nuža je bil kljub visoki starosti še do nedavnega čil in krepak. Vse svoje življenje ni potreboval zdravniške pomoči in zato tudi v zadnjih tednih svojega življenja, ko je pričel bolehati, ni čutil potrebe, da bi poklical »dohtarja«. Zdelo se mu je enostavno, da za njega ni več pomoči, ker se njegovo življenje bliža h kraju.

Po prvi svetovni vojni, leta 1920, se je rajni Nuža vrnil iz italijanskega ujetništva, kjer je moral dokaj let preživljati trpljenje in pomanjkanje vojnih ujetnikov. Iz Slovenjega Plajberka je pripeljal svojo življenjsko družico Nanijo kot ženo in gospodinjo na svoj dom. Zakoncema se je rodilo devet otrok, od katerih jih živi osem. Nuža in Nani sta morala vse življenje trdo delati in na svoji gorski kmetiji premagovati velike težave, da sta v letih gospodarske krize in inflacije preživela tako številno družino. Nani je že umrla vigredi leta 1963.

Komaj dva dni po pogrebu Spodnjega Malija se je razširila vest, da je v Selah pri cerkvi umrl Nečja Ogris po domače Rokej. Tudi on

Letovanje naših otrok na Jadranu

Letošnje počitniško letovanje slovensko govorečih otrok iz Koroške je določeno v dveh skupinah. Prva skupina bo na letovanju v času od 13. julija do 2. avgusta, druga skupina pa od 2. do 22. avgusta. Otroci bodo letovali v Savudriji.

Starši, ki želijo poslati otroke na letovanje, naj vložijo pismo prošnje, iz katere mora biti razvidno: ime, poklic in naslov staršev, ime otroka in izjava, če je že kdaj bil na letovanju in kolikokrat. Tej prošnji je treba priložiti

- zadnje šolsko spričevalo,
- priporočilo krajevne prosvetne ali združne organizacije,
- osebno izkaznico otroka s sliko in
- režijski prispevek v znesku šil. 250.—

in vse skupaj poslati do najkasneje 1. julija 1965 na naslov: Počitniška kolonija, Gasometergasse 10, Celovec-Klagenfurt.

Posebej opozarjamo, da posameznih dokumentov ne prevzemamo in da velja za prijavljenega šole otrok, za katerega so bili hkrati oddani vsi navedeni dokumenti in za katerega je bilo oddano tudi zdravniško spričevalo, ki pa ne sme biti izstavljeno prej, kot pa 10 dni pred odhodom skupine, za katero je otrok določen, na letovanje. Iz zdravniškega spričevala mora biti tudi razvidno, da je za otroka letovanje na morju priporočljivo. Šele, ko sprejmemo to zdravniško spričevalo, velja otrok za dokončno prijavljenega.

Za osebno izkaznico otroka velja le izkaznica (Personalausweis), ki jo izstavi okrajno glavarstvo, ali pa potni list. Za otroke z osebnimi izkaznicami je potrebna tudi izjava (v nemščini) očeta oz. zakonitega zastopnika, da se strinja s potovanjem otroka v inozemstvo.

Za letovanje pridejo v poštev le otroci v starosti od 9 do 14 let, pri čemer imajo prednost otroci, ki še niso bili na letovanju. Otroci, ki so bili že tri- ali večkrat na letovanju, bodo upoštevani samo v primeru, da bo še kakšno mesto prosto. V prošnji lahko navedejo željo, s katero skupino bi radi poslali otroka na letovanje. Po možnosti bo ta želja upoštevana. Starši, katerih otroci bodo sprejeti na letovanje, bodo po končanem prijavnem roku in po predložitvi zdravniškega spričevala dobili pismo obvestilo in potrebna nadaljnja navodila.

FILMSKI VEČER V CELOVCU:

Samorastniki

V ponedeljek je Celovec doživel filmski večer, kot redko kdaj. Za njega je poskrbelo Avstrijsko-jugoslovansko društvo s „Samorastniki“, s filmom, ki mu je za vsebino Prežihova novela z istim naslovom, ki je pred dvema leti izšla na Koroškem v nemškem prevodu.

K filmskemu večeru so se v veliki dvorani Trgovinske zbornice, ki je bila zasedena do zadnjega količka, zbrali številni ugledni gostje, med njimi bivši deželni glavar Wendenig ter založnik nemškega prevoda „Samorastnikov“ dr. Beril Petrei in prevajalec prof. Janko Messner.

Dvorana je bila zamaknjena nad silno vsebino filma in Prežihovega pripovedništva ter nad junakinjo novele in filma Hudabivško Meto. Film „Samorastniki“ je upodobljen krik zatiranih in izkoriščanih, istočasno pa slavospev njihove vere v pravico do življenja in njihove odločnosti: kljub vsemu, živeti hočemo!

Pliberk

V zgodnji pomladi je umrl kovaški mojster Jožef Mičej, mož, ki je bil vse življenje eden izmed naših zvestih iz stare generacije. Kot kovač je bil marljiv, ki je vstajal zgodaj in z težkim kladivom oblikoval vroče železo. Koval je, življenje pa je kovalo tudi njega v krepak značaj. Otroci so vsi preskrbljeni, eden njegovih sinov je duhovnik. Zavedal se je pripadnosti svojemu narodu ter je bil več let odbornik domače hranilnice in posojilnice ter slovenski občinski odbornik v bivši občini Pliberk.

Nedavno tega nas je zapustila tudi dobra Imanova mati Marija Simon, ki je tudi vse življenje ostala zvesta svojim slovenskim prednikom in v tem duhu vzgojila tudi svoje otroke.

Zalujočim svojcem naše sožalje!

K O L E D A R

Petek, 25. junij: Viljem
 Sobota, 26. junij: Jan. in Pav.
 Nedelja, 27. junij: Hema
 Ponedeljek, 28. junij: Irani
 Torek, 29. junij: Peter in Pavel
 Sreda, 30. junij: Emilijan
 Četrtek, 1. julij: Teobald

V nedeljo, 27. junija 1965 bo na Jezerskem

srečanje partizanov KOROŠKEGA IN KOKRŠKEGA ODREDA

Zbirališče do 10. ure dopoldne pred Kulturnim domom na Jezerskem. Odkrijte spominske plošče partizanu Vrhanu, ki je padel pri Maloščah. Zveza koroških partizanov

OD 1. OKTOBRA NAPREJ:

Kmečko bolniško zavarovanje

V sredo minulega tedna je pod predsedstvom socialnega ministra Prokscha prišlo v pogajanjih za uvedbo obveznega bolniškega zavarovanja kmetov in njihovih družin do sporazuma v vseh vprašanih, v katerih so še obstojala nesoglasja. Rezultat pogovora morata odobriti še vladni stranki, nakar bo vprašanje obravnaval parlament.

Kakor je predvideno bo zakon o obveznem kmečkem bolniškem zavarovanju stopil v veljavo s 1. oktobrom 1965. Od tega dne naprej bo treba plačevati prispevke za bolniško zavarovanje, storitve pa bo kmečka bolniška blagajna pričela plačevati z marcem prihodnjega leta. V letu 1965 bo država za to zavarovanje prispevala 30 milijonov šillingov, za leti 1966 in 1967 pa bo prevzela jamstvo za vse izdatke, ki jih bolniška zavarovalnica sama ne bo mogla kriti. Od leta 1968 naprej bo država k kmečkemu bolniškemu zavarovanju prispevala enak znesek, kakor ga bodo zavarovani kmetje skupno prispevali.

Tako se bo s 1. oktobrom uresničila dolgoletna zahteva, ki jo je med prvimi sprožila tudi Slovenska kmečka zveza in za katere uresničitev se je vztrajno prizadeval državni poslanec Josef Steiner, ki je predsednik socialistične Zveze delovnih kmetov. Kakor že v primeru kmečke starostne rente in družinskih doklad za kmete sta se tudi v tem primeru ÖVP in njen Bauernbund dolgo časa branila podpreti zahtevo po obveznem bolniškem zavarovanju kmetov in jo odklanjala kot nerealno. Za bolniško zavarovanje kmetov sta se odločila šele, ko so jih pričeli k temu siliti kmetje z njihovih vrst.

Kalcij in fosfor v prehrani prašičev

Kalcij in fosfor igrata v prehrani prašičev zelo važno vlogo. To so znova potrdile raziskave J. F. Tkačeva na podlagi poizkusov krmiljenja prašičev velike bele pasme v starosti od 3 do 6 mesecev ter v teži od 25 do 70 kg.

Poizkuse so napravili s tremi skupinami prašičev. Kontrolna skupina je dobivala nekoliko povečane normalne količine kalcija (Ca) in fosforja (P) in sicer 1 % Ca in 0,7 % P, preračunano na suho snov dnevnih obrokov. Pri prvi poizkusni skupini so obrok Ca povečali na 2 %, medtem ko so ji pokladali P v isti količini kot kontrolni skupini. Druga poizkusna skupina pa je dobila 1 % Ca, P pa 1,4 %.

Poizkus je pokazal, da občuten presežek P v obrokih pri normalni količini Ca, kakor

Gospodarske mere na poti poenostavitve kmetijstva

Na poti poenostavitve kmetovanja in specializacije v živalski proizvodnji bi morali v Avstriji imeti 150.000 kmetij, kjer bi bila govedoreja osnovna gospodarska veja, 40.000 kmetij bi se moralo posvetiti prašičereji, 12.000 pa perutinarstvu. Tako bi po tej poti avstrijsko kmetijstvo lahko krilo domače potrebe po hrani.

Na področju govedoreje bi se moralo 50.000 kmetij baviti z mlekom in zrejo telet, 80.000 z nadaljnjo zrejo in mlekarstvom, 20.000 pa s pitanjem in mlekarstvom. V prašičereji bi moralo 25.000 kmetij pitati, 15.000 kmetij pa pujske zrejati. Za proizvodnjo klavne perutnine bi zadostovalo 4000 kmetij, za proizvodnjo jajc pa 8000.

Do teh zaključkov prihaja direktor kmečke strokovne šole in deželnega izobraževališča Tullnerbach, dipl. ing. dr. Willibald Edinger v svoji razpravi „Die Vereinfachung der Tierhaltung im bäuerlichen Betrieb“ v majevi številki strokovne revije kmetijskega ministrstva „Der Förderungsdienst“.

Po njegovem bi torej po poti poenostavitve 202.000 avstrijskih kmetij lahko docela krilo avstrijske potrebe po mesu, mleku in jajcih. Seveda prihaja do teh zaključkov pod določenimi pogoji, ki pa so v skladu s produktivnostjo, kakor jo od kmetijstva zahteva čas, če hoče kmečka družina priti do življenjske ravni v drugih poklicih. Tako v svoji razpravi ugotavlja, da bi bilo n. pr.

v proizvodnji jajc potrebno, da bi na specializiran obrat v povprečju odpadlo 800 nesnic z nesnostjo 250 jajc na leto. V proizvodnji klavnih piščancev bi morala vsaka od 4000 kmetij opitati na leto 10 ton piščancev, zakar bi morala imeti ca 8 ha površine s krmnim žitom.

Pri prašičih bi moralo na povprečno špe-

cializirano kmetijo odpasti 10 plemenskih svinj, ki bi dale letno 16 do 17 pujskov, medtem ko bi morala na pitanje specializirana kmetija postaviti letno 100 pitancev na trg. V govedoreji bi morale kmetije za mleko in zrejo telet imeti v povprečju 10 krav in 5 telic, kmetije z zrejo in mlekarstvom v povprečju 12 mladih goved in 6 krav, kmetije s pitanjem in mlekarstvom pa 8 krav in 8 bikcev za pitanje.

Kakor se bo morebiti ta ali oni pričel nad vsem tem smejati, tako se v tej analizi in prognozi skriva resnica, da se brez takih računov kmetijstvo v prihodnosti na trgu ne bo moglo uveljaviti, niti ne zagotoviti družini delu primeren zaslužek.

Strojni krožki v razvoju mehanizacije kmetijstva

Kakor smo že napovedali, pričenjamo pod tem naslovom objavljati glavne misli predavanja Hansa Strommerja, svetnika štajerske kmetijske zbornice in predsednika strojnega krožka v Gleisdorfu, ki ga je imel na zadnjem obnem zboru Slovenske kmečke zveze v Celovcu.

S tem želimo načeti na vasi diskusijo o izredno aktualnem problemu, kako priti od prekomerne mehanizacije kmetijstva po naših vaseh, do res popolno in racionalno mehaniziranega poljskega dela

Mehanizacija kmetijstva, ki se je začela začetkom tekočega stoletja, danes še zdaleka ni zaključena. Mi stojimo sredi velike druge stopnje mehanizacije, na prehodu od primitivne tehnike do komplicirane tehnike. V ta prehod so se morale številne kmetije vreti s stako silo, da so danes stroški kmetijskih strojev marsikje mnogo večji od enotne vrednosti kmetije. Kljub temu pa smo doslej le redkokje dosegli polno mehanizacijo kmetijskih opravil, niti ne polno mehanizacijo poljskega dela.

K temu se je pridružilo še drugo zlo, ki obstoja v tem, da moremo zmogljivost strojev pri kmetijskem delu le v zelo mali meri izkoristiti, medtem ko pričena marsikje zaradi drage mehanizacije primanjkovati obratnega kapitala za nakup mineralnih gnojil, semena, in plemenske živine. Tak razvoj pa za naše kmetije ni kakor ni dober, po njegovi poti gre naše kmetijstvo sicer počasi, a gotovo v propast. Če nabavi industrija stroj, dela ta navadno dnevno skozi več ur, velikokrat ves dan in tudi še ponoči, torej 24 ur dnevno. Tak stroj se rentira in amortizira. V kmetijstvu pa takega stroja nima mo. Naši stroji so nam samo v pomoč pri delu za njegovo olajšanje. Koristimo jih lahko le par tednov na leto, velikokrat celo samo par dni ali pa par ur.

Ta slaba stran mehanizacije kmetijstva je bila vzrok razmišljanj, ki so se pričela vrteči okoli vprašanja, kako bi potom strojnih skupnosti z manjšali stroške mehanizacije in kako bi se izognili draginji strojev. Strojne skupnosti so za številne kmetije predstavljale edini izhod iz grozeče prekomerne zadolžitve. Te skupnosti so velikokrat sploh pripomogle, da je mehanizacija kmečkih obratov napredovala na sedanjo stopnjo. Z nakupom traktorja mehanizacija še daleč ni zaključena, marveč je samo prvi korak na njeni poti.

Kljub temu pa se strojne skupnosti niso tako množile, kakor bi bilo za rešitev problema mehanizacije potrebno. Vedno spet se je pokazalo, da sta nastanek in obstoj strojnih skupnosti veliko preveč odvisna od dobre volje udeležencev samih. Pokazalo pa se je tudi, da more strojna skupnost rešiti le del problemov mehanizacije in da v njej opravljeno delo po navadi ni bilo obračunano, vsled česar se v strojih naloženi kapital tudi ni obrestoval. Strojna skupnost tudi ni bila v stanju, da bi odpravila zapostavljanje nekaterih članov na račun drugih. Člani so bili nadalje prisiljeni, da so imeli vpeljano prilično enako vrsto proizvodnje, čeprav je bila za tega ali onega neracionalna in njemu v gospodarsko škodo. Večkrat je strojna skupnost odpovedala in propadla tudi zaradi tega, ker je v času sezonskih opravil ali delovnih konic hotel vsak član imeti prednost in ker se v takem času navadno nihče ni brigal za redno oskrbo in nego strojev, vsled česar je prišlo do večjih okvar in potrebe velikih popravil, katerih plačila pa se je večina članov branila.

(Se nadaljuje)

Novo fosforno gnojilo

Donau-Cemie AG je spravila na trg novo fosforno gnojilo in ga imenovala »DC-Triplephosphat«. Gnojilo vsebuje 45 % v vodi topljive fosforne kisline, medtem ko je superfosfat in Thomasova moka vsebujeta le 16 do 18 %.

Novo gnojilo je na trgu v vrečah po 50 kg in v prosti obliki. Njegova cena je taka, da kilogram fosforne kisline ne pride dražje kot pri superfosfatu. Sto kilogramov »DC-Triplephosphata« ima isti učinek kot približno 300 kilogramov superfosfata.

tudi presežek Ca v obrokih z normalno količino P v enaki meri škodljivo vplivata na rast in zdravstveno stanje rastočih prašičev. Pri drugi poizkusni skupini, ki je dobila preveliko količino P, je začel organizem živali oddajati značne količine dušika v seč kar je zmanjšalo tvorbo beljakovin v telesu za 25 odstotkov, znatna količina Ca pa je odšla s skeleta v blato. Dnevni prirasti so bili pri tej skupini za 13 % manjši, za kilogram prirasta pa so potrebovali prašiči 20 % več krme.

Pri prvi poizkusni skupini, ki je dobivala povečan obrok Ca, so se količine P v seču in v krvi občutno zmanjšale, količine Ca v telesu pa so se močno povečale, vsled česar je prišlo do različnih obolenj. Prirast je bil za 20 % manjši, poraba krme za kilogram prirasta pa je bila za 27 % večja.

bom ter metal svoje sence na raztresene kočice pod grajsko planoto.

Mehovo je bil star, trden grad. Debelo in visoko zidovje, sezidano iz živega kamna, ki ga je bil moral ob pokanju bičev tlačan znositi ped za pedjo na koničasti Mehovski hrib, je bilo polno strelnih lin in varnostnih stolpičev. Nad vsemi pa je gospodoval okrogel severni stolp, ki je povezoval vse notranje stavbe. Majhen, a težak dvignjen most med širokim in globokim jarkom izven notranjega obzidja je povezoval gospodarske in stanovanjske stavbe za služinčad na zunanem dvorišču z notranjim dvorom, nad katerim je nenehno bedelo stražnikovo oko. Tudi zunanji del je bil zavarovan z debelim zidom, ki je branil nepoklicanim vstop v park, ki je obkrožal in izpolnjeval prostor med dvojnimi obzidjem. V kleti stolpa pa so bile strašne grajske ječe, v katere ni nikoli posijal sončni žarek in so se v gosti temini belile kosti tlačanov in svobodnjakov.

Gorje mu, kogar je zadela okrutna pest mehovskega gospoda!

Stražnik, oborožen z mečem in težkim samostrelom, na pol v oklepu, je na kraju, kjer je srečaval južno obhodno stražo, kmalu opazil samotna jezdeca, ki sta se bližala obokanemu glavnemu vhodu. Prijel je velik, s srebrom okovan rog in trikrat zatrobil. Iz stražnega stolpa nad glavnim vhodom so prihitali štirje oboroženi stražarji. Močan in osoren poveljnik straže je takoj poslal enega izmed njih po grajskega oskrbnika, ki je bival v notranjem dvoru.

Na balkonu grajskega poslopja se je kmalu nato pojavil že nekoliko plešasti grajski gospod. Naslonil se je na zidano ograjo in pozorno opazoval jezdeca, ki sta kmalu izginila pod obzidjem. Iz grajske dvorane se je zaslíhal otroški vrišč. Graščak je nagubančil čelo in naglo odšel.

Močni udarci so zababneli zo težkih, z železom oko-

vanih vratih. Ker se nekaj časa ni nič zganilo, je Brano gospodovalno zarjul:

„Hoj, straža zaspana, ali bo kaj!“

V težkih vratih se je odprla linica in dvoje radovednih oči se je zapičilo v zaprašena tujca.

„Kdo sta in od kod prihajata? Kaj hočeta?“ se je oglasil godrnjavi brkati stražnik.

„Zagovednež stražarski, Uskoka sva, tebi prav gotovo ne bova povedala, kaj hočeva. H graščaku naju pusti, pa brž, sicer ti bo moj gospodar, uskoški poveljnik, zrahljal kosti, si razumel?“

Brano je divje zasukal oči in si zavihal brke.

„Moram javiti gospodu oskrbniku, počakajta.“

„Grom in peklo, takoj pokličí poveljnika straže, sicer...! Tvoj milostljivi gospod naju je že videl z balkona.“

Zadnje besede je spremljalo krepko bobnanje njegovih košenih pesti po vratih. Lina se je v hipu zaprla. Z dvorišča se je zaslíhal ukazovalen glas.

„Stražnik, odpri grajska vrata!“

Zaropotal je zapah in že so se velika grajska vrata sunkoma odprla.

Konja sta zatopotala po kamnitem tlaku. Poveljnik straže je pristopil bliže in pozdravil. Brano, ki se je ustavil za gospodarjem, je z bičem požugal bradatemu stražniku:

„Če bo moral moj poveljnik še kdaj toliko časa čakati pred obzidjem, ti ustrojim tvojo hlapčevsko kožo.“

Stražnik ga je ostro pogledal, a je molčal. Brano je pognal konja, razjahal in zgrabil vranca za uздо. Tudor je ponosno premeril poveljnika straže in mu velel:

„Obvesti oskrbnika Rosnerja, da želim govoriti z mehovskim grofom.“

Poveljnik je prikimal in vprašal:

(Nadaljevanje prihodnjič)

